

Súkromná stredná odborná škola ANIMUS
Akademická 4, 949 01 Nitra

Vnútoraná smernica
k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov

Smernicu dňa 05. 09. 2023

po prerokovaní jej návrhu na zasadnutí pedagogickej rady konanom dňa 31. 08. 2023

vydal **RNDr. PaedDr. Ing. Peter Lenčes, PhD.**, riaditeľ školy.

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa §144 ods.1 písm. o) a §153 ods. 1 zákona 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov a na práva žiaka podľa §144 ods. 1 písm. i) a k) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade so smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

Čl. 2

Charakteristika šikanovania

(1) **Šikanovaním** sa rozumie:

- správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka,
- úmyselný, spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

(2) **Podstata šikanovania:**

- je najmä úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

(3) Šikanovanie sa môže prejavovať:

- **v priamej forme**, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním
- **v nepriamej forme**, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

- (4) **Kyberšikanovaním** je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrasovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.
- (5) Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:
- sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora (nie je nutná fyzická prevaha),
 - agresor vystupuje často anonymne,
 - útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
- (6) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.
- (7) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin
- ublíženia na zdraví (§ 155 Trestného zákona),
 - obmedzovania osobnej slobody (§ 183 Trestného zákona),
 - lúpeže (§ 188 Trestného zákona),
 - vydierania (§ 189 Trestného zákona),
 - hrubého nátlaku (§ 190 Trestného zákona),
 - nátlaku (§ 192 trestného zákona),
 - porušovania domovej slobody (§ 194 Trestného zákona),
 - sexuálneho násillia (§ 200 Trestného zákona),
 - sexuálneho zneužívania (§ 201 až 201b Trestného zákona),
 - krádeže (§ 212 Trestného zákona),
 - neoprávneného užívania cudzej veci (§ 215 Trestného zákona),

- l) poškodzovania cudzej veci (§ 245 Trestného zákona),
 - m) nebezpečného vyhrážania sa (§ 260 Trestného zákona),
 - n) nebezpečného prenasledovania (§ 360a Trestného zákona),
 - o) výroby detskej pornografie (§ 368 Trestného zákona),
 - p) rozširovania detskej pornografie (§ 369 Trestného zákona),
 - q) prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení (§ 370 Trestného zákona),
 - r) ohovárania (§ 373a Trestného zákona).
- (8) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu (§ 49 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) alebo priestupku proti majetku (§ 50 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).
- (9) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku (§22 Trestného zákona), nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
- (10) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
- a) neprekazenia trestného činu (§ 341 Trestného zákona),
 - b) neoznámenia trestného činu (§ 340 Trestného zákona),
 - c) ublíženia na zdraví (§ 158 Trestného zákona).

Čl. 3

Prevenia šikanovania

- (1) **Prevenia šikanovania** sa zabezpečuje najmä formou:
- a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém:
 - 1. osobný a sociálny rozvoj,

2. mediálna výchova,
3. multikultúrna výchova,
4. ochrana života a zdravia,
5. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
6. výchova k občianstvu,
7. boj proti extrémizmu,
8. výchova k manželstvu a rodičovstvu

b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

(2) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov (ďalej ako „koordinátor prevencie“) a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti (§ 48 zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov (§ 103 zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností.

Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.

(3) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

(4) Riaditeľ školy oboznamuje s formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

- a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
- b) zamestnancov školy príslušnej školy,
- c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

(5) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä:

- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
- b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
- c) určuje v školskom poriadku pravidlá
 - 1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
 - 2. používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy
- d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
- e) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať
- f) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- g) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä:
 - 1. pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
 - 2. žiakov,
 - 3. zákonných zástupcov žiaka,
 - 4. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 - 5. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu
- h) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- i) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
- j) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- k) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „centrum“) a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- l) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

Čl. 4

Metódy riešenia šikanovania

- (1) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.
- (2) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä:
 - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
 - c) vykonáva opatrenia na zabránenie možnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
 - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
 - e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
 - f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
 - g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
 - h) kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania:
 1. zákonných zástupcov,
 2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 3. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
 4. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
 - i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
 - j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
 - k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
 - l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
 - m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku, alebo trestného činu
(v prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t. j. policajtovi alebo prokurátorovi; v prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu).

Čl. 5

Opatrenia na riešenie šikanovania

- (1) Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov a pre osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a pre zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu, sú najmä
 - a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
 - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
 - c) zaistenie bezpečia obete,
 - d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 3 ods. 2.
- (2) Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu, sú najmä
 - a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
 - b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie.
- (3) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeť bezodkladne poskytnúť pomoc.

Čl. 6

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

- (1) Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil
 - a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
- (2) Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť
 - a) podozrenie podľa odseku 1 tohto článku,

- b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
- c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5.

Čl. 7

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

- (1) Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora.
- (2) Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
- (3) Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa, alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
- (4) O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 8

Zodpovednosť školy

- (1) Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a v čase konania školských akcií v súlade so zákonom č. 245/2008 Z. z. (školský zákon), Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
- (2) Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí a odborní zamestnanci školy, konkrétne:
 - a) tí, ktorí realizujú vyučovací proces,
 - b) tí, ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,
 - c) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (výlety, exkurzie, kultúrne podujatia, besedy, športové podujatia atď.).

- (3) Šikanovanie, resp. jeho náznaky, nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované, ignorované ani prehlíadané.

Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť, oznámiť túto skutočnosť triednemu učiteľovi agresora a obeť, vedeniu školy a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc.

Čl. 9

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch budovy školy počas školského vyučovania, resp. na školských akciách sa zistí prípad šikanovania, každý pedagogický resp. nepedagogický odborný zamestnanec je povinný postupovať takto:

- (1) Ten zamestnanec, ktorý tento prípad zistí, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa a agresora a obeť (predtým si zistí meno a priezvisko týchto žiakov a triedu, ktorú navštevujú), výchovného poradcu, koordinátora prevencie, vedenie školy.
- (2) Triedny učiteľ si na vyšetrenie prizve daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil, výchovného poradcu, koordinátora prevencie (pri zachovaní dôvernosti). O danom vyšetrení sa spíše zápis, ktorý ostáva v dokumentácii koordinátora prevencie.

Zápis obsahuje nasledovné skutočnosti:

- a) vyjadrenia agresora a obeť,
 - b) navrhnuté opatrenia na riešenie vzniknutej situácie.
- (3) Triedny učiteľ agresora a obeť v spolupráci s výchovným poradcom, koordinátorom prevencie si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov. Aj o tomto stretnutí sa zhotoví zápis. K pohovoru prizvú aj riaditeľa alebo zástupcu riaditeľa školy.
 - (4) Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov, riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade so školským poriadkom.
 - (5) Keďže šikanovanie je závažným negatívnym sociálno-patologickým javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu.

- (6) V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak, žiačka školy, je povinný/á okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, prípadne výchovného poradcu, resp. koordinátora prevencie a to pri zachovaní dôvernosti a so zásadou ochrany údajov o dotknutých osobách.

Čl. 10

Záverečné ustanovenie

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov nadobúda účinnosť dňom jej vydania riaditeľom školy. Smernica platí v priestoroch Súkromnej strednej odbornej školy ANIMUS ako aj na podujatiach ňou organizovaných.